

Профілактика та подолання кібербулінгу

На відміну від знущань у реальному житті, протистояння кібербулінгу має включати в себе не лише заходи щодо подолання насильницької поведінки, але й низку інших специфічних кроків. Насамперед, протистояння кібербулінгу має враховувати особливості приватного життя дитини. Як правило, батьки не розуміють специфіки віртуального життя та потреб сучасного підлітка і намагаються діяти технічними шляхами.

Зокрема, батьки зосереджуються на тотальному контролі діяльності дитини в Інтернеті: встановлюються програми, які стежать за діями користувача, застосовується пароль для доступу на загальний комп'ютер (дозвіл користування обмежений часом та батьківською присутністю), як каральні заходи застосовується тимчасове вилучення у дитини телефону, планшету чи позбавлення доступу до комп'ютера. Не можна сказати, що шлях тотального контролю не ефективний.

Але його дієвість – формальна.

З одного боку, батьки заспокоюються тим, що нібито контролюють перебування дитини в Інтернеті та технічно знижують можливість кібербулінгу.

З іншого боку, з огляду на сучасну специфіку віртуального життя дитини, реальна ефективність тотального контролю сумнівна. Якщо дитина розумітиме, що батьки контролюють кожен її крок, наприклад, мають доступ до її акаунту в соцмережах, то вона може піти на створення альтернативного акаунту, невідомого батькам.

Приватність для дитини, а особливо – підлітка – з огляду на процес формування власного «я» набуває вагомого значення. У той же час батьки, які контролюють акаунт (і дитина довідалась про це),: а) втрачають довіру, а відповідно й можливості для реальної комунікації; б) отримують неправдиву інформацію щодо поведінки дитини в Інтернеті – виключно з офіційного акаунту. Природньою (інстинктивною) реакцією батьків під час виявлення випадків знущань в Інтернеті щодо їх дитини є заборона користуватись комп'ютером чи іншим дівайсом (технічно усунути загрозу). Але будь-які репресивні дії (на кшталт позбавлення доступу до Інтернет, вилучення телефонів), можуть призвести до того, що наступного разу дитина може не сказати батькам про те, що в Інтернеті відбуваються знущання над нею. Крім того, для сучасних дітей позбавлення доступу до соціальних мереж є більшим покаранням, ніж випадки булінгу в ньому.

Особливістю протистояння кібербулінгу є робота з батьками. Бо саме батьки переважною мірою ніж будь-хто інший зможуть ідентифікувати те, що їх дитину цькують в мережі.

Для цього необхідно:

1) підвищувати батьками свою комп'ютерну грамотність. Неспроможність окремих батьків розібратись у тому, що відбувається в Інтернеті, призводить до

нерозуміння та неспроможності дати пораду дитині. Йдеться як про розуміння методів захисту від вірусів, інтернет-сленгу (меми) та самого поняття кібербулінг.

2) зменшити віртуальний інформаційний розрив між поколіннями: - зареєструватись у тих соцмережах, де має акаунт дитина (як правило, йдеться про Інстаграм); - спробувати зорієнтувати дитину до свого потоку інформації. Зокрема, намагались просити її віднайти потрібну саме батькам інформацію. Крім того, це дає можливість дитині зрозуміти конструктивні можливості, які надаються сучасними інформаційними технологіями, та використовувати їх;

3) навчити дитину можливостям захисту приватних даних – йдеться як про захист особистих даних, недопущення надсилань інтимних фото, номерів пластикових карток та іншої приватної інформації, так і заходів з блокувань, внесення у чорний список і т.д. Дитина має розуміти, що передача будь-яких персональних даних є небезпечною, а паролі – періодично змінюватись та орієнтуватись принаймні у найпростіших засобах захисту від знущань в мережі;

4) зрозуміти та обговорити з дитиною особливості подачі інформації в мережі. У цьому контексті пояснити, що: - будь-яка інформація з якою дитина зіштовхується в Інтернет, потребує верифікації (перевірки); - інформація сьогодення, викладена в соцмережах, втрачає актуальність за декілька днів – цю особливість важливо пам'ятати, для того, щоб дитина розуміла, що ті чи інші повідомлення, які зачіпають її гідність, будуть неважливими для користувачів Інтернету через короткий термін;

5) перманентне здійснення контролю за онлайн-репутацією дитини, класу та школи. Це передбачає здійснення контролю за ними через пошуковик. Доречно здійснювати періодичний контроль просто переглядаючи результати чи то в Google, чи на YouTube (за запитом ім'я дитини, номер школи);

6) привчити дітей, що швидка реакція у кіберпросторі може призвести до гірших наслідків. Спочатку на повідомлення реагують емоції, а від різких необдуманих кроків у відповідь може постраждати репутація самої дитини. І такі кроки можуть призвести до того, що дитина може виявитись сама винною у ситуації кібербулінгу. Ігнорування поодинокого негативу (чи включення відправника до чорного списку) може зупинити ефект сніжного кому. Дитина має розуміти концепцію тролінгу для уникнення реагування на нього;

7) навчити дитину користуватись перевіреними сайтами, програмами та сервісами. Це не лише знизить можливості вірусного ураження, але й убезпечить від кібер атак на дитину;

8) фейкові акаунти не є запорукою анонімності. Дитина має розуміти, що поширення тієї чи іншої інформації навіть з фейкових акаунтів може відслідковуватись. І через цькування з інших акаунтів вона може понести відповідність. Крім упередження інтернет-цькувань, реалізація таких кроків дозволить не лише відслідковувати відкриту поведінку дитини в інтернеті (без претензій щодо приватності з боку підлітка), але й утримувати батьківський авторитет. Йдеться як про

пряму допомогу чи просто спілкування про ситуацію у спільному віртуальному просторі.

У разі виявлення того, що дитина стала жертвою кібербулінгу:

1) зберегти факти (скріни, збереження посилань);

2) не карати дитину.

3) зберегти спокій – дитина не повинна бачити, що це питання нервує батьків.

4) заспокоїти дитину та пояснити їй одну з особливостей кібербулінгу та основний закон інформаційних меседжей сучасності. Те, що відбулось сьогодні, післязавтра вже нікого не цікавитиме. Якщо дитина стала жертвою кібербулінгу, то через декілька днів про це всі забудуть. Цього вимагає аудиторії – постійного оновлення новин.

5) обговорити з дитиною, що вона сама думає з цього приводу. Особливо це актуально для підлітків, які вже повинні самі формувати захисні моделі поведінки. Відкоригувати його пропозиції у разі сумнівності в їх реалізації. Привчити дитину до того, що навіть негативний досвід є прикладом для дитини, для формування її світогляду.

6) заблокувати кривдника: включити до «чорного списку», пожалітись на користувача адміністрації сайту.

7) звернутись до адміністрації сайту з метою вилучення даних, які зачіпаються честь та гідність дитини (особливо якщо ці дані персоналізовані – фото, особиста інформація). При цьому варто посилатись на законодавство про охорону дитинства та захист персональних даних.

8) звернутись до шкільної адміністрації (класного керівника) для:

а) проведення профілактичних занять з протистояння кібербулінгу в класі;

б) виявлення кривдника.

9) звернутись до поліції з поданням заяви, якщо дії кривдника мають ознаки кримінального злочину.

10) звернутись до провайдера інтернет-послуг для блокування сайтів, які розповсюджують інформацію, яка має ознаки кібербулінгу. За будь-яких обставин дитина має відчувати психологічну підтримку з боку батьків та впевненість, що дорослі її захистять, у тому числі й щодо кібербулінгу. Якщо такого не відбудеться дитина скриватиме усю наступну інформацію.